

Utlåtande 2006: RVI (Dnr 016-3984/2004)

Utveckling av e-demokratin i Stockholm

Motion av Anna Starbrink (fp) (2004:58)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att komplettera e-strategi för Stockholms stad med en definition av e-demokrati i enlighet med vad som anförs i detta utlåtande.
2. Motion (2004:58) av Anna Starbrink (fp) anses i övrigt besvarad med vad föredragande borgarrådet anför.

Föredragande borgarrådet Teres Lindberg anför följande.

Bakgrund

Anna Starbrink (fp) har väckt en motion (2004:58), *bilaga 2*, i kommunfullmäktige om kommuninvånarnas möjligheter att via Internet kommunicera med staden, tjänstemän såväl som förtroendevalda. Motionären pekar på att flera e-demokratiska projekt har genomförts men att de har fått få efterföljare, trots goda erfarenheter.

Motionen utmynnar i två förslag. Kommunfullmäktige föreslås besluta om en inventering bland stadens nämnder och styrelser för att hitta exempel på när det är lämpligt att använda e-demokrati. Motionären föreslår också att kommunfullmäktige antar en e-demokratisk policy med syftet att uppmuntra och underlätta användandet av Internet för att förankra beslut och bredda det politiska deltagandet.

Remisser

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, brand- och räddningsnämnden, idrottsnämnden, konsumentnämnden samt stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta, Maria-Gamla stan och Älvsjö.

Stadsledningskontoret instämmer i uppfattningen att Internet kan utnyttjas och stadens webbplats utvecklas ytterligare för att nyttjas som ett kommunikationsmedel för medborgare och brukare gentemot stadens politiker och förvaltningar.

Utbildningsnämnden ställer sig positiv till förslagen i motionen.

Brand- och räddningsnämnden har för egen del inga synpunkter på behovet av en policy för e-demokrati.

Idrottsnämnden ställer sig positiv till framtagandet av en för staden gemensam e-demokratisk policy och betonar att det finns behov av en samlad definition av begreppet.

Konsumentnämnden ställer sig bakom förslaget om en inventering för att finna exempel på när e-demokrati kan användas, men avstyrker förslaget om att anta en e-demokratisk policy.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att förslaget att staden utarbetar en e-demokratisk policy är bra. Ett policydokument skulle ge nämnderna ramarna för att hitta exempel på när det är lämpligt att använda e-demokrati.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslagen.

Älvsjö stadsdelsnämnd är positiv till förslagen och anser att staden bör anta en demokratipolicy som tar ett helhetsgrepp på demokratifrågorna och där e-demokrati bör ingå som en av flera kanaler för att uppnå medborgarinflytande och delaktighet.

Mina synpunkter

Jag ställer mig positiv till motionärens förslag om utveckling av e-demokratin i Stockholm och tycker att de ligger i linje med den av riksdag och regering formulerade visionen om 24-timmarsmyndigheten. Begreppet e-demokrati tar i första hand sikte på möjligheterna för stadens invånare och andra att på ett enkelt sätt kontakta förtroendevalda och anställda i staden och den vägen föra fram synpunkter och ställa frågor, men också att kunna ta del av stadens handlingar och tjänster. Om en tjänst kan tillhandahållas elektroniskt på ett kostnadseffektivt sätt så ska den också tillhandahållas elektroniskt.

För att främja närdemokratin och det aktiva medborgarskapet pågår ett utvecklingsarbete i staden där olika vägar prövas. Kommunfullmäktige antog

år 2001 en e-strategi för Stockholms stad. Tre mål anges i strategin; ökad dialog mellan förtroendevalda och kommuninvånare, högre kvalitet i medborgarnas kontakter med kommunen och ökad tillgång till aktuell information. Jag instämmer i att IT som en av flera kanaler bör utnyttjas i högre utsträckning än i dag, som ett medel för att öka insynen och möjligheterna att komma till tals med förtroendevalda och anställda i staden.

Jag instämmer samtidigt i stadsledningskontorets synpunkt att många vägar måste prövas för att underlätta för stadens medborgare att komma till tals. Så sker också i dag. I Stockholm pågår ett arbete för att öka delaktigheten hos stadens invånare i den kommunala verksamheten och inför kommunala beslut.

Längst i denna utveckling har Norrmalm och Kista stadsdelsnämnder kommit där dialogen förekommer i form av "agenter", e-paneler och diskussionsfora. Samråd förekommer i form av elektroniska omröstningar. Dessa omröstningar har sedan varit ett underlag bland andra då nämnden ska fatta beslut. Enligt kartläggningen av stadsdelsnämndernas arbete med den lokala demokratin ("Stadsdelsnämndernas verktyg för demokrati", dnr 335-4626/2004) använder sig ytterst få stadsdelsnämnder av diskussionsgrupper eller "chattar" på sina hemsidor. Juridiska problem, svalt intresse från medborgarnas sida och brist på resurser anges som orsaker till att hemsidor hittills inte använts i någon större utsträckning. Norrmalm har i samband med sina folkomröstningar på nätet haft en internetbaserad diskussion kring olika förslag. I Katarina-Sofia har det diskuterats att ha en "veckans fråga" på hemsidan. Flera av hemsidorna erbjuder också möjligheten att skicka förslag och klagomål eller att prenumerera på nämndens digitala tidning (som i Skärholmen, där tidningen kommer en gång i månaden). Stockholm deltar i EU-projektet Cybervote där målet är att utveckla ny och säkrare teknik för omröstningar, med utvecklad programvara via mobiltelefon, handdator och persondatorer.

Jag menar att e-demokrati i olika former ska betraktas som ett komplement till den normala beredningen av frågor inom staden. E-demokrati ger ökade möjligheter till insyn, delaktighet och samverkan i beslutsprocessen. Alla har ännu inte tillgång till en dator med uppkoppling. Därför satsar vi nu från stadens sida på utbyggnad av bredbandsuppkoppling till stockholmarna, en utveckling där staden är drivande.

Det är samtidigt viktigt att klargöra, avgränsa och definiera vad e-demokrati innebär och vilken bäring synpunkter som framförs på detta sätt ska ha i beredningen av olika frågor. Jag är överens med de remissinstanser som menar att staden behöver en policy med syfte att ge en samlad definition av

begreppet e-demokrati. En sådan policy bör vara ansluten till styrdokumentet för stadens e-strategi.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla motionen
2. därutöver anföras.

Dagens informationsteknik ger stora möjligheter till inte bara information i en riktning, utan kommunikation åt båda hållen. Därmed blir tekniken ett utmärkt redskap när det gäller demokratiska aktiviteter. Med teknikens hjälp kan vi använda Internet för att låta allmänheten aktivt delta i beredningen av politiska frågor. E-demokrati ska tjäna som en utvidgning av medborgarkontakterna och inte som en ersättning för dem som redan finns.

Få medborgare har varken tid eller möjlighet att gå på öppna nämndmöten eller på samrådsmöten för att där framföra sina synpunkter.

I några stadsdelsnämnder, som Norrmalm, Kista och Älvsjö, har e-demokratiska projekt genomförts för att öka medborgarnas deltagande och insyn i beslutsprocessen. Men trots många goda erfarenheter har projekten fått få efterföljare. Det är positivt att det nu finns en e-strategi i Stockholms stad för att underlätta användandet av Internet i kontakterna med medborgarna.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) enligt följande.

Utvecklingen av e-strategin i staden måste fortsätta för att Stockholm skall bli en stad med mer öppenhet och ökad lättillgänglighet. Staden måste därför fortsätta med att skapa bättre interaktiva och mobila tjänster med hög användarvänlighet. Detta är viktigt för att stadens invånare skall känna ökad delaktighet. Att Stockholm fortsätter att utveckla sin interaktivitet när det gäller olika tjänster är nödvändigt för att klara av medborgarnas krav och framtidens utmaningar. För att detta ska fungera måste staden fortsätta utvecklingen av både datastödet till anställda som serverar medborgare samt den direkta informationen som kan komma att eftersökas.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att komplettera e-strategi för Stockholms stad med en definition av e-demokrati i enlighet med vad som anförs i detta utlåtande.
2. Motion (2005:58) av Anna Starbrink (fp) anses i övrigt besvarad med vad föredragande borgarrådet anför.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Teres Lindberg

Anette Otteborn

ÄRENDET

Anna Starbrink (fp) tar i sin motion upp frågan om kommuninvånarnas möjligheter att via Internet kommunicera med staden, tjänstemän såväl som förtroendevalda. Motionären pekar på att flera e-demokratiska projekt har genomförts men att de har fått få efterföljare, trots goda erfarenheter. De samråd staden bjuder in till inför exempelvis beslut om nybyggnation skulle också kunna hållas via Internet. För personer med funktionshinder, som kan ha svårt att delta i vanlig mötesverksamhet, menar motionären att e-demokratiska samråd skulle underlätta för fler att yttra sig.

Motionen utmynnar i två förslag. Kommunfullmäktige föreslås besluta om en inventering bland stadens nämnder och styrelser för att hitta exempel på när det är lämpligt att använda e-demokrati. Motionären föreslår också att kommunfullmäktige antar en e-demokratisk policy med syftet att uppmuntra och underlätta användandet av Internet för att förankra beslut och bredda det politiska deltagandet. Motionen återfinns i *bilaga 2*.

REMISSER

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, brand- och räddningsnämnden, idrottsnämnden, konsumentnämnden samt stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta, Maria-Gamla stan och Älvsjö.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, daterat den 16 december 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Motionen behandlar ett område som är angeläget att utveckla inom stadens verksamheter; kommunikationen och interaktionen med stadens invånare, brukare och kunder. Stadsledningskontoret instämmer i uppfattningen att Internet kan utnyttjas och stadens webbplats utvecklas ytterligare för att, i högre utsträckning än i dag, nyttjas som ett kommunikationsmedel för medborgare och brukare gentemot stadens politiker och förvaltningar.

Alltsedan stadsdelsnämndsreformens genomförande 1997 har staden en uttalad ambition att främja närdemokratin och det aktiva medborgarskapet. Ett utvecklingsarbete pågår också där olika vägar prövas för att uppnå detta. Stadens samtliga nämnder och styrelser har här ett ansvar. Stadsdelsnämnderna tillämpar alltsedan sin tillkomst exempelvis öppna sammanträden, temamöten, hearings och politikerträffar för att ge stadsdelsnämndsområdets invånare och andra intresserade möjlighet att ta del av information och diskutera aktuella frågor med sina lokala politiker. Inom stadsdels-

nämndernas verksamhetsområden finns också en rik flora av olika former av brukar-råd.

Kommunfullmäktige antog år 2001 en e-strategi för Stockholms stad. Där framhålls att informationstekniken, IT, ska användas för att utveckla de traditionella formerna för dialog inom partierna och med medborgarna. Tre mål anges; ökad dialog mellan förtroendevalda och kommuninvånare, högre kvalitet i medborgarnas kontakter med kommunen och ökad tillgång till aktuell information.

Stadsledningskontoret menar, i likhet med motionären, att IT kan och bör utnyttjas i högre utsträckning än i dag som ett medel för att öka insynen och möjligheterna att komma till tals med förtroendevalda och anställda i staden. Det är angeläget att på olika sätt uppmuntra stockholmarnas engagemang för sin stad. Ett sådant engagemang finns förvisso, det har historien visat. Kan nyttjandet av informationsteknik underlätta och uppmuntra ännu fler att säga sin mening så bör den möjligheten tas till vara.

Motionären föreslår att en inventering görs bland stadens nämnder och styrelser för att hitta exempel på när det är lämpligt att använda e-demokrati. Stadsledningskontoret anser att många olika vägar måste prövas och tillämpas, så som också sker i dag, för att underlätta för stadens medborgare att komma till tals. Vilken som är den mest lämpliga formen varierar givetvis, beroende på frågans art och var den befinner sig i beslutsprocessen. En inventering skulle kunna nyttjas som en katalog över de metoder som hittills prövats, men det må vara upp till varje nämnd och styrelse att finna sina former.

I en nyligen framlagd rapport i staden - Stadsdelsnämndernas verktyg för demokrati - har en bred kartläggning gjorts av hur stadsdelsnämnderna arbetar med den lokala demokratin. Av den framgår bland annat att intresset för medborgarpaneler, medborgare som utsetts för att via internet tycka till i olika lokala frågor och som för närvarande endast finns i Älvsjö, av olika skäl är svalt bland de övriga stadsdelsnämnderna. Inte heller lokala folkomröstningar via nätet, som hittills tillämpats några gånger av Norrmalms stadsdelsnämnd, röner enligt rapporten något större intresse bland övriga stadsdelsnämnder.

I motionen framhålls massmedias opinionsundersökningar via nätet som ett lämpligt sätt även för staden att bedriva e-demokratiska samråd i exempelvis större stadsbyggnadsärenden. Stadsledningskontoret finner detta tillvägagångssätt något tveksamt, i alla fall utformat på det mycket förenklade sätt som frågorna ställs i tidningarnas undersökningar. Det kan ifrågasättas vilket värde resultatet av en sådan undersökning kan tillmätas, inte minst i stora och oftast komplicerade stadsbyggnadsfrågor. För att kunna ta ställning i sådana frågor krävs, för att frågan ska behandlas seriöst, en viss bakgrundsinformation. Sådan information kan läggas ut på stadens hemsida och i anslutning till detta skulle möjlighet i stället kunna ges att digitalt lämna synpunkter, som ett komplement till de samrådsmöten som staden bjuder in till. Detta kan, precis som motionären påpekar, utgöra en möjlighet för personer med funktionshinder eller andra som har svårt att delta i vanlig mötesverksamhet, att ändå framföra sina synpunkter. Påpekas bör dock, att möjligheten att framföra sina åsikter inte får framställas som att det är liktydigt med att också vara med och besluta. E-demokrati är bara en av

flera kanaler för insyn i den politiska processen, med möjlighet att framföra synpunkter.

E-demokrati i olika former kan aldrig bli annat än ett komplement till den normala beredningen av frågor inom staden. Alla har inte tillgång till en dator med uppkoppling. Statistiska centralbyrån redovisar i sin rapport ”Privatpersoners användning av datorer och Internet 2003” att användningen av Internet generellt sett är ovanlig bland kvinnor över 55 år. Mer än en tredjedel av kvinnorna i åldern 55 – 74 år har aldrig använt en dator. De som utnyttjar eller skulle utnyttja möjligheten att rösta eller framföra sina synpunkter i en lokal fråga via Internet kan därför inte sägas spegla ett tvärsnitt av befolkningen.

Den helhetssyn som oftast bör anläggas på frågor som bereds inom staden är svår att erhålla genom opinionsyttringar via nätet. Över huvud taget bör, enligt stadsledningskontorets uppfattning, en viss försiktighet iakttas när det gäller att värdera och använda de synpunkter som lämnas vid sidan av de formella kanalerna. Lokala intressen kan bli alltför tongivande och inte spegla den faktiska opinionen. Ur den aspekten kan en e-policy för staden vara motiverad – det är viktigt att klargöra, avgränsa och definiera vad e-demokrati innebär och vilken bäring synpunkter som framförs på detta sätt ska ha i ett ärendes beredning.

Utbildningsnämnden beslöt 16 december 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remiss av motion om ”Utteckling av e-demokratin i Stockholm”.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande, daterat den 23 november 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Visionen om 24-timmarsmyndigheten tar sikte på offentliga förvaltningars tjänster och kontakter med privatpersoner och företag. Den bärande tanken är att om en tjänst kan tillhandahållas elektroniskt på ett kostnadseffektivt sätt så skall den också tillhandahållas elektroniskt. Informations- och tjänstestrukturen skall utgå från privatpersoners och företags behov. Strukturen skall göra det lättare att inhämta information och bidra till att medborgaren känner förtroende för förvaltningen. Förslagen i föreliggande motion ligger i linje med de av riksdag och regering formulerade tankegångarna om 24-timmarsmyndigheten.

Samtidigt vill förvaltningen peka på de möjliga samordningsvinster som kan uppnås vid skrivningen av en e-demokratisk policy. Det finns en mängd planer, policy- och andra styrdokument i staden. För medborgarnas och medarbetarnas del är det värdefullt att man försöker harmonisera de olika styrdokumenterna med varandra. En harmonisering av styrdokumenterna och användning av gemensamma begrepp i staden som helhet ger medborgaren en möjlighet att se den röda tråden i styrningen av de kommunala verksamheterna.

Förslagen i föreliggande motion är goda exempel på hur en kommun kan arbeta sig fram mot visionen om den offentliga förvaltningen i informationssamhället. Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till förslagen om utveckling av e-demokratin i Stockholm.

Brand- och räddningsnämnden beslöt 9 december 2004 att besvara remissen med brandförsvarets tjänsteutlåtande.

Brandförsvarets tjänsteutlåtande, daterat den 10 november 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Inom brand- och räddningsnämndens ansvarsområde finns inget lagligt reglerat eller på annat sätt av hävd etablerat, allmänt samrådsförfarande riktat direkt till medborgarna i beslutsprocessen. Beslut avser staden som helhet.

Det hindrar inte att medborgarnas möjlighet till insyn i processen fram till brand- och räddningsnämndens och brandförsvarets beslut på olika sätt ska underlättas, t ex genom att nyttja internetbaserad informationsteknik i enlighet med stadens e-strategi.

Detta sker i dag via brandförsvarets hemsida där medborgarna bl a kan ta del av nämndens handlingar och information om projekt som på sikt kan resultera i beslut för en säker och trygg stad och medborgarnas skydd mot olyckor. Det finns också en funktion för att enkelt ställa frågor och lämna förslag.

Brandförvaret har för egen del inga synpunkter på behovet av en policy för e-demokrati enligt förslag i motionen utan anser att det helt är en fråga för den politiska organisationen.

Idrottsnämnden beslöt 7 december 2004 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som remissvar på motion (2004:58) om Utveckling av e-demokratin i Stockholm.

Reservation anfördes av *Caroline Silverudd Lundbom m.fl. (fp)* och *Leif Kroon (kd)* mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut, *bilaga 1*.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande, daterat den 7 december 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Begreppet e-demokrati är förhållandevis nytt och kan rymma mycket. Idrottsnämnden har i detta fall tolkat e-demokrati som elektroniska mötesplatser för dialog mellan medborgare och förtroendevalda. Det kan exempelvis vara:

- en dialog där medborgare och förtroendevalda diskuterar aktuella frågor
- en möjlighet att se vilka ärenden som är på gång
- en möjlighet till insyn och inflytande i beslutsprocessen

- en möjlighet för förtroendevalda att föra ut information

Idrottsförvaltningen väljer att ej ta med e-tjänster i begreppet som att t.ex. beställa parkeringstillstånd, söka bygglov, ställa sig i bostadskö, ställa sig i båtplats kö eller söka lediga tider i idrottsanläggningar.

En vital demokrati behöver ständigt pröva nya former för att skapa öppna kanaler mellan medborgare och förtroendevalda. Därför ställer sig idrottsförvaltningen positiv till intentionerna i motionen. Det är dock viktigt att poängtera att staden redan i dag arbetar med att förbättra medborgar- och politikerservicen genom att ständigt se över formerna för hur informationen kan göras mer tillgänglig. Det görs även försök att öka dialogen med medborgarna i aktuella frågor före beslut. I stadens webbportal finns e-postformulär till ansvariga politiker och tjänstemän. Det gör att det är lätt att skicka e-post även om man inte har en eget e-postprogram. Debattforum finns också hos flera stadsdelar. I vissa frågor används även chatt för direktdialog med staden, även om det som motionären påpekar varit få som nyttjat den möjligheten. Flera försök har gjorts och görs inom staden för att öppna för dialog via webben. Bland annat har några stadsdelar haft omröstningar i lokala frågor. Ett nytt ärendehanteringssystem håller också på att utvecklas inom staden. Det kommer att innebära, förutom effektivare handläggning, att medborgare ges ökad möjlighet till insyn, delaktighet och samverkan i beslutsprocessen.

Stockholms stads stora organisation och vitt skilda verksamheter gör det svårt för invånare att veta vem som ansvarar för vad. Därför har staden byggt upp en gemensam webbportal med syfte att samordna all information inom staden. Målsättningen är att stockholmare, besökare, företagare och journalister med flera enkelt kan hitta information om stadens service och tjänster utan att behöva kunna organisationen, veta vilken nämnd som är avsändare eller ansvarar för en viss fråga.

Det kan vara lämpligt att använda e-demokrati vid nybyggnation av idrottsanläggningar för att ge medborgarna möjlighet att lägga fram argument som i sin tur ger idrottsnämnden ett bättre beslutsunderlag.

Till skillnad från stadsdelsnämnderna sträcker sig idrottsnämndens ansvar över hela staden och är inte begränsat till ett specifikt geografiskt område. Detta kräver en helhetssyn på Stockholm som idrottsstad. En svårighet vad gäller e-omröstningar via Internet är att lokala intressen riskerar att bli alltför tongivande. Vid byggnation av nya idrottsanläggningar måste hänsyn tas till hela stadens befintliga bestånd, i vilka stadsdelar nybyggnation av bostäder planeras, rättvis fördelning efter olika idrotters behov osv. Det behöver inte utesluta att man prövar denna form av e-demokrati, men man bör vara medveten om att helhetssynen kan gå förlorad.

Ytterligare en aspekt i sammanhanget är att det är långt ifrån alla medborgare som har tillgång till en dator med uppkoppling. Omröstningar eller rådslag via Internet bör därför kompletteras med möjlighet att framföra sin mening eller lägga sin röst mha publika datorer, exempelvis på bibliotek, varuhus/affärer eller medborgarkontor.

Idrottsnämnden ställer sig positiv till framtagandet av en för staden gemensam e-demokratisk policy. Framförallt finns behov av en samlad definition av begreppet.

Konsumentnämnden beslöt 15 december 2004 att:

1. bifalla motionens första att-sats
2. avslå motionens andra att-sats

samt att därutöver anför följande:

Demokratin är grunden för vårt samhälle. Därför är det en självklar huvuduppgift att ständigt arbeta med att utveckla demokratin och dess arbetsformer. Det arbetet kan ske på en rad sätt och använda olika metoder. Vi menar att det är fel att sätta metoden digital kommunikation i centrum och utveckla en särskild policy för hur demokratin kan utvecklas med det medlet. Rätt väg är i stället att utgå från de styrkor och svagheter som finns i vår demokrati och därifrån utveckla vägar att stärka demokratin. I ett sådant arbete kan säkerligen utvecklad dialog med medborgarna via nätet vara en viktig del.

Dessutom menar vi att staden redan gör viktiga insatser för att ge medborgarna bättre möjligheter att följa och påverka ärenden. Goda exempel är Stadsbyggnadskontorets arbete med planfrågor och den nyutvecklade webbpubliceringen av KF/KS-dokument. Dessa insatser är inte nog utan behöver kompletteras av andra, men det finns en god grund att arbeta utifrån.

Reservation anfördes av *Sofia Arkelsten* (m), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av *Caroline Silverudd Lundbom* (fp), som yrkade bifall till motionen.

Konsumentförvaltningens tjänsteutlåtande, daterat den 1 december 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen håller med motionären om att staden via internet i huvudsak ägnar sig åt envägs kommunikation – från bolag, styrelser och nämnder till allmänheten. Det är viktigt att medborgarna via interaktiva lösningar kan delta i den demokratiska processen och ha möjlighet att komma till tals i olika frågor innan de politiska besluten har fattats. Samtidigt pekar förvaltningen på att staden med e-demokrati förmodligen till största del når de medborgare som är vana vid att uttrycka sina åsikter. Det är inte någon totallösning på demokratiunderskottet och avsaknaden av intresse och engagemang i samhällsfrågor från stora grupper i samhället. De som saknar tillgång till datorer, saknar den tekniska kunskapen, saknar samhällsengagemanget, saknar språket, saknar vetskapen om att möjlighet till påverkan faktiskt finns, de kommer inte att nyttja e-demokratin. Dessa grupper måste nås på ett helt annat sätt – t ex via medborgarkontoren, föreningslivet, media och personliga kontakter med människor som har tid att förklara hur samhället fungerar och att man faktiskt kan påverka politiken.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslöt 16 december 2004 att godkänna förvaltningens förslag till remissyttrande.

Reservation anfördes av *Ann-Katrin Åslund m.fl. (fp)*, *Madeleine Jacobsson m.fl. (m)* samt *Patrick Simonson (kd)*, *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande, daterat den 23 november 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Vid sammanträdet 2003-06-12 behandlade stadsdelsnämnden ett ärende med likartat innehåll, Ökad e-demokrati. Enligt förvaltningens uppfattning har inget väsentligt hänt som gör att förvaltningen idag har några andra synpunkter. Förvaltningen föreslår därför att nämnden beslutar att som svar på remissen Utveckling av e-demokrati i Stockholm till personal- och demokratiroteln överlämna bifogade tjänsteutlåtande daterat 2003-05-28. Utöver detta anser förvaltningen att förslaget att staden utarbetar en e-demokratisk policy är bra. Ett policydokument skulle ge nämnderna ramarna för att hitta exempel på när det är lämpligt att använda e-demokrati.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd beslöt 9 december 2004 att överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande, daterat den 22 november 2004, har i huvudsak följande lydelse.

I motionen föreslås att en inventering ska göras bland stadens nämnder och styrelser för att hitta exempel på när det är lämpligt att använda e-demokrati samt att staden antar en e-demokratisk policy. Stadsdelsnämnden ställer sig positiv till ovan nämnda förslag.

Älvsjö stadsdelsnämnd beslöt att åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande, daterat den 17 november 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att en inventering genomförs bland stadens nämnder och styrelser i syfte att ta fram exempel på när det är lämpligt att använda Internet i den demokratiska processen. Det förefaller rimligt att man tar tillvara de erfarenheter av olika lösningar som idag nyttjas inom staden.

Det är samtidigt viktigt att medborgarnas möjligheter att delta i de demokratiska processerna inte är avhängigt Internet, dvs. att även de som av olika skäl inte kan eller vill använda sig av denna teknik kan göra sig hörda i olika sammanhang.

Som exempel kan nämnas att demokratiarbetet i Älvsjö stadsdelsnämnd utnyttjar flera olika kanaler; informationsblad till samtliga hushåll i Älvsjö, möjlighet att lämna medborgarförslag till stadsdelsnämnden, tillgång till ett centralt placerat medborgarkontor m m. Vidare kan man via stadsdelsnämndens webbplats delta i ett debattforum och/eller i en medborgarpanel.

Stadsdelsnämndens bedömning är att staden bör anta en demokratipolicy som tar ett helhetsgrepp på demokratifrågorna och där e-demokrati bör ingå som en del bland andra kanaler för att uppnå medborgarinflytande och delaktighet. Detta skulle ge nämnderna en välbehövlig hjälp i arbetet med att ge medborgarna en fördjupad lokal demokrati, delaktighet och inflytande.

RESERVATIONER M.M.

Idrottsnämnden

Reservation anfördes av Caroline Silverudd Lundbom m.fl. (fp) med instämmande av Leif Kroon (kd) enligt följande.

att bifalla motionen samt därutöver anför

IT teknikens frammarsch i Sverige måste tas tillvara och när det gäller e-demokrati utvecklas. Folkpartiet tror att just inom idrottsnämndens område skulle den med fördel kunna prövas i form av omröstningar, kommunikation med nämndens representanter m.m.

Konsumentnämnden

Reservation anfördes av Sofia Arkelsten (m) enligt följande.

1. avslå förvaltningens förslag till beslut
2. att som svar på motionen anför följande

Under den förra mandatperioden genomfördes försök med e-demokrati i flera stadsdelar. Ett sådant exempel är Norrmalms stadsdelsnämnd, ett annat är Kista stadsdelsnämnd. Framgångsrikt har de boende via nätet fått ge synpunkter på olika förslag som berört respektive stadsdel. Vi moderater är mycket positiva till utvecklandet av flera olika former av e-demokrati i stadens verksamheter.

Medborgarens möjligheter till insyn i stadens beslutsfattande är väldigt viktigt. Här kan modern informationsteknik medverka till en kraftig förbättring. Ju bättre information som förmedlas på Stockholms stads webbsida, desto större är möjligheterna att kunskapen om och intresset för det lokala folkstyret ökar och på det sättet kan en sådan insats också vara ett sätt att stärka demokratin.

För att underlätta för medborgarna att söka information om de beslut som tas inom Stockholms stad bär därför ett arbete inledas för att utöka webbsidans innehåll. Det är en e-demokratiskandal att fullmäktiges och kommunstyrelsens egna handlingar först den senaste tiden, flera år efter exempelvis Norrmalms SDN, finns lätt tillgängliga på stadens hemsida.

E-demokrati är en central del av stadens e-strategi sedan 2001. Vi är därför tveksamma till förslaget om att anta en e-demokratisk policy. Stadens verksamheter behö-

ver inte fler policy-dokument utan snarare förbättrade rutiner för att arbeta med dem som redan är antagna.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

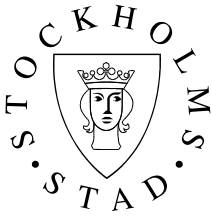
Reservation anfördes av Ann-Katrin Åslund m.fl. (fp), Madeleine Jacobsson m.fl. (m) samt Patrick Simonson (kd) enligt följande.

1. att bifalla motionen
2. att i övrigt anföras

E-demokrati ska tjäna som en utvidgning av medborgarkontakterna inte som en ersättning för dem som redan finns.

I dagens läge har många boende i stadsdelen varken tid eller möjlighet att gå på öppna möten inför stadsdelsnämnden eller på samrådsmöten för att där framföra sina synpunkter. Vi ser inte e-demokrati som ett sätt att rösta på olika förslag utan mer som ett rådslag mellan medborgare, politiker och förvaltning.

Vi stödjer de förslag som framförs i motionen och anser att det skulle underlätta för stadens förvaltningar och nämnder att använda e-demokrati på ett bra och konstruktivt sätt.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2004:58

2004:58

Motion av Anna Starbrink (fp) om utveckling av e-demokratin i Stockholm

Stockholms stad och dess förvaltningar har sedan flera år höga ambitioner när det gäller att utnyttja Internet i kommunikationen med medborgarna. I många fall är informationen mycket bra och relativt lätt att hitta. En del service erbjuds också via nätet. Det går till exempel att via webben söka och reservera böcker på biblioteken, beställa parkeringstillstånd och – i den mån utbudet medger – boka bostäder.

Men vänder vi på steken, och ser till medborgarnas möjligheter att via Internet kommunicera med staden, har det inte hänt mycket. Visserligen går det att via www.stockholm.se hitta mejladresser till förvaltningar och vissa tjänstemän, liksom till den politiska organisationen. Men mer strukturerade former för att låta människor komma till tals saknas. Försöken med politikerchatt har inte lockat stockholmarna. Deltagarna hade lätt fått plats i ett ordinärt borgarrådsrum på stadshuset.

Dagens informationsteknik ger stora möjligheter till inte bara information i en riktning, utan kommunikation åt båda hållen. Därmed blir tekniken ett utmärkt redskap när det gäller demokratiska aktiviteter. Inom den så kallade e-demokratin används Internet för att låta allmänheten aktivt delta i beredningen av politiska frågor.

E-demokrati är inget nytt för Stockholm. I några stadsdelsnämnder, som Norrmalm, Kista och Älvsjö, har e-demokratiska projekt genomförts för att öka medborgarnas deltagande och insyn i beslutsprocessen. Men trots många goda erfarenheter har projekten fått få efterföljare.

De e-demokratiska aktiviteter som kanske väckt störst intresse har rört utemiljön, alltså planeringen av bostadsområden, trafik och parker. I sådana

ärenden har förvaltningarna redan i dag samråd i form av möten dit intresserade inbjuds. Dessa samråd borde också kunna hållas via internet. Därmed skulle betydligt fler kunna säga sin mening. När ett bostadsområde planeras skulle inte bara – som i dag – grannarna ha chansen att yttra sig, utan också till exempel bostadssökande som kan tänka sig att flytta dit.

Även större stadsbyggnadsärenden där staden vill förankra besluten hos medborgarna borde lämpa sig för e-demokratiska samråd. När de olika alternativen för Slussen presenterades var det en morgontidning som lät stockholmarna tycka till via nätet. Är det inte en smula genant att inte staden erbjöd den möjligheten?

Demokrati via nätet borde också kunna utnyttjas i kommunikationen med medborgare som har särskilt svårt att delta i vanlig mötesverksamhet. I ärenden där det är viktigt att få exempelvis funktionshindrades synpunkter borde e-demokratiska samråd ge betydligt fler chansen att yttra sig än vad som är fallet idag. Jag tror att det finns många liknande fall där den demokratiska processen kan berikas med hjälp av e-demokrati.

Därför föreslår jag att fullmäktige beslutar

- att en inventering ska göras bland stadens nämnder och styrelser för att hitta exempel på när det är lämpligt att använda e-demokrati
- att anta en e-demokratisk policy med syftet att uppmuntra och underlätta användandet av Internet för att förankra beslut och bredda det politiska deltagandet.

Stockholm den 18 oktober 2004

Anna Starbrink